

NOVI ČAS

„NOVI ČAS.“

izhaja vsak petek ob
12. uri dopoldne. Ured-
ništvo in upravnništvo
je v Gosposki ulici
št. 6 drugo dvorišče.

LIST STANE :

za celo leto . . . 4 K
„manj premožne 3 „
„Nemčijo 5 „
„rosamezne št. 8 v
Oglasi po dogovoru.

Štev. 48.

V Gorici, 26. novembra 1914.

Leto V.

Našemu cesarju ob vla- darski 66 letnici.

Prihodnjo sredo dne 2. decembra praznujejo cesar in z njim vsi avstrijski narodi obletnico tistega slovesnega dne, ko je on leta 1848 2. decembra v Olomucu nastopil po svojem stricu Ferdinandu vladavo avstrijskih dežel. Čudna čustva mu bodo ob tem spominu morda polnila srce. Težki so bili časi, ko je pričel vladati kot mladenič 18 let in težki so časi, na katere zre starček 84 let. In vendar smo prepričani, da si bode priznal on kakor priznavamo mi vsi: Časi, v katerih se je naša monarhija nahajala l. 1848, so bili mnogo težavnejši in nevarnejši za njen obstoj kakor so sedaj.

Tedaj — tega se dobro zavedamo — se naša monarhija ni borila z vnanjimi sovražniki, ampak v njenem telesu samem so se puntali udje proti udomi, to je: narodi proti narodom. Italijani so vprizorili revolucijo in avstrijsko vladavo prisilili, da je zapustila Milan. Mažari so se istotako spuntali proti Habsburžanom in se kmalu potem ločili od njih s tem, da so proglasili na Ogorskem republiko pod Košutom. V Pragi je bil tudi punt in ravno tako na Dunaju. V Avstriji je vse vrelo in zdelo se je, da mora iti vse narazen. To je vendar hudo, če se v isti hiši pripravajo člani proti članom. Taka hiša mora iti narazen.

In v takih razmerah je nastopil vladavo Franc Jožef, poln mladeniškega navdušenja in zaupanja v božjo pomoč, da bo Avstrijo obvarovala kakor jo je obvarovala v bojih proti protestantom in Turkom, kakor jo je obvarovala za časa Marije Terezije proti — lahko rečeno — brezštevilnim zunanjim sovražnikom, za časa Franca I. proti nasilnemu Napoleonu. Rekel je sicer: »Z Bogom, moja mladost!« a rekel je tudi na drugi strani: »Z združenimi močmi!« ki jih je v svoji Avstriji pričel zbirati in zbral, dokler ni zmagal nad vsemi upornimi silami.

Sovražniki napadajo tudi danes našo monarhijo na severu in na jugu, da bi jo raztrgali. Gotovo polnijo velike skrbi ob teh okolnostih našemu ljubljenu sivolasemu vladarju srce. Toda, če je on l. 1848 moral gledati v svojih deželah punt med

narodi, gleda sedaj med njimi najsilnejšo edinost. Čeh se bori ob strani Nemca, Hrvat ob strani Mažara, Slovenec ob strani Italijana, kakor da bi bili vedno živeli v najlepši slogi med seboj. Nobene druge misli nimajo ne oni ne drugi kakor le to, kako bi skupno domovino ubranili pred tolikimi sovražniki ter jo ne samo nezmanjšano, temveč mogočno in krepko ohranili ljubljenu cesarju ter staroslavni Habsburžanom.

Ni bilo treba cesarju iskatl še le moči, da bi se združile, kakor je to moral l. 1848. Moči so bile že združene, ko jih je v slovesnem trenutku pozval na boj proti sovragom. Zato pa smo tudi prepričani in se res tudi v srcu zavedamo, da bode zmaga ostala na naši strani. Če je bila zmaga na cesarjevi strani mogoča l. 1848, ko so se v lastni hiši puntali člani proti članom, kako bi ne smeli z vso gotovostjo pričakovati zmage sedaj, ko je v hiši najlepši mir in vsi člani, vsi narodi kot en mož branijo s toliko ljubeznijo in požrtvovalnostjo dom in vladarja proti sovražniku.

Pričakujemo, da zmaga bo na naši strani! — Polni zaupanja v notranjo moč naše monarhije, pa še posebej v božjo pomoč, lahko kličemo sivolasemu vladarju avstrijskih narodov: Miren bodi, Avstrije gospodar! Če si zmagal pred 66 leti, ko si vladavo nastopil, boš zmagal — to upamo — tudi sedaj, ko so narodi zbrani ob Tvojem prestolu, da branijo Tebe in Tvoje pravice, boš zmagal, ker narodi branijo domovino proti krivicam in nasilstvom, nastopajoč za red in čast v človeški družbi. —

Da se to zgodi, žrtvujemo mi, Tvoji narodi, vse, tudi življenje. Iz naših src pa kipi molitev, da Bog blagoslovi Tebe in domovino!

Okrožnica papeža Benedikta XV.

Že zadnjič smo omenili, da je sv. Oče izdal novo okrožnico za mir. Okrožnica je precej obširna in obdeluje tudi druga za človeštvo velevažna vprašanja. Danes

ne moremo cele priobčiti, ampak samo prvo polovico, kjer sv. Oče govori o miru in vzrokih sedanje velike vojske.

Sv. Oče govori za mir.

Po kratkem uvodu piše:

»Ko smo imeli prvič priliko s tega vzvišenega apostolskega mesta dogodke sveta pregledati, ko nam je stopila žalostna slika človeške družbe pred oči, nas je objela grenka bolest. Kako je mogoče, da bi nas, skupnega očeta vseh, ne pretresla najgloblje ona igra, ki jo predstavlja sedaj Evropa, da celi svet, igra, obžalovanja vredna, strašnejša in krutejša od vseh, kar jih morda svet pozna? Resnično, zdi se nam da so prišli oni dnevi, katere je Kristus napovedal: »Slišali boste o vojskah... Vstal bo napreč narod zoper narod in kraljevstvo zoper kraljevstvo.« Povsod se vidi nesrečna slika vojske, z drugimi stvarmi se človeške misli skoro več ne bavijo.

Bore se med seboj narodi, ki stoje na višku kulture. Zato je umljivo, da se vojna sredstva, ki jih je iznašla moderna, napredna vojna umetnost sicer odlična, zato pa tudi strašna. Ja, narodi delajo na to, da se med seboj s tem strašnim orožjem eden drugega uničijo. Pustošenja in klanja ni ne konca, ne kraja. Vsak dan teče po zemlji nova kri in jo pokrivajo ranjena in mrtva trupla. Ali moremo reči o teh ljudeh, ki gore eden proti drugemu od sovrašstva da so vsi enega izvora in ene nature, ali jih moremo smatrati še za člane iste človeške družbe? Ali moremo videti v njih še brate, ki imajo vsi enega očeta v nebesih? Neizmerne armade na obeh straneh in divji boji! Nesreča in bolečina, žalostno spremstvo vojske tare mesta, družine in posamezne ljudi. Število vdov in sirot raste od dne do dne; trgovina leži vsled porušenih prometnih zvez na tleh, kmetijstvo je moteno, umetnost počiva, tisti, ki kaj imajo, so v stiski, reveži trpijo, vsi pa žalujejo.

Zato smo smatrali za svojo dolžnost, da smo takoj začetkom naše vlade, pri teh žalostnih razmerah poklicali v spomin one zadnje besede našega prednika častiljivega in svetega spomina. One besede smo ponovili in jih postavili na čelo našega apostolskega delovanja. Zarotili smo

namreč vse voditelje držav, naj se ozro na prelito kri in prelite solze in naj vrnejo svojim narodom zopet blagodejni mir. O da bi usmiljena milost božja naklonila, da bi mogli tudi mi, kmalu oznaniti v imenu Odrešenikovem ono sveto naznanilo, katero so peli angeli ob rojstvu Odrešenika ljudi: Mir ljudem na zemlji, ki so dobre volje.

Naj bi tudi nas slišali oni, to prosimo, v katerih roke je položena usoda držav. Resnično, saj so tudi druga pota in sredstva, da se zopet uveljavijo pravice, ki so bile na katerikoli način kršene. Naj bi v dobrem zaupanju in z dobrohotnim mišljenjem ta sredstva preizkušali in medtem orožje iz rok položili.

Te besede nam narekujejo ne osebni vzroki, ampak ljubezen do njih in do celega sveta. Naj bi ne preslišali glasu njihovega prijatelja in očeta.

Pravi vzroki svetovne vojske.

A ni samo sedanja krvava vojska, ki tlači narode in Našega duha napolnjuje z bridkostjo in bolešjo. Še druga vojska divja, ki razjeda drobno sedanje družbe, vojska, ki je v strah vsakemu dobromislečemu; kajti ta vojska ni le napravila razdejanja med narodi in ga ne bo le množila še v bodoče, marveč ta je tudi pravi izvor sedanjega nadvse žalostnega boja. Resnično! Odkar so opustili v državnem redu ravnati se po pravilih in zapovedih krščanske modrosti, ki so že same po sebi zagotavljale obstoj in varstvo ustanov, otedaj dalje so se začele države nujno majati v svojih temeljih in iz tega je nastala taka sprememba v mišljenju in navadah, da se zdi že blizu prepad človeške družbe, če Bog hitro ne poseže vmes. Opustošenja, ki jih vidimo, so sledeča: Pomanjkanje medsebojne ljubezni med ljudmi, zaničevanje oblasti, krivice v razmerju med posameznimi sloji, telesno dobro edini cilj človeka (kakor bi ne bilo drugih in mnogo boljših dobrot, po katerih naj hrepenimo). To so po našem mnenju štiri vzroki boja, ki svet tako globoko pretresa. Zato moramo hitro iti na delo, da ta opustošenja ustavimo, s tem, da krščanskim načelom zopet priberimo veljavo.

Dolžnost ljubezni do bližnjega.

Jezus Kristus, ki je prav zato prišel z nebes, da med ljudmi zopet ustanovi kraljestvo miru, ki je razpadlo po sovraštvu satanovem, ni istemu hotel postaviti nobenega drugega temelja ko bratsko ljubezen. Od tod njegove večkrat ponavljane besede: »Novo zapoved vam dam, da se ljubite med seboj.« (Jan. XIII. 34.). »To je moja zapoved, da se ljubite med seboj.« (Jan. XV. 12.). »To vam zapovem, da se ljubite!« (Jan. XV. 17.), kakor da bi vse njegovo poslanstvo in cela njegova naloga bila omejena le na to, da skrbi, da se ljudje ljubijo med seboj. In kako moč dokazov je porabil, da nas pripelje k tej ljubezni? »Eden je vaš Oče, ki je v nebesih.« (Mat. XXII. 9.). Vsem, ne oziraje se na različnost narodov, različnost jezikov, različnost koristi, vsem polaga isto moli-

tev na ustna: Oče naš, ki si v nebesih — (Mat. VI. 9.); da, on nas zagotavlja celo, da ta nebeški Oče pri razdeljevanju svojih dobrot ne dela nobene razlike, celo radi zaslug ne: »ki pusti vzhajati sonce nad dobrimi in hudobnimi in pusti deževati na pravične in krivične.« (Mat. XXIII. 8), da, lastni bratje njegovi: »Da je on Prvorojeni med mnogimi brati.« (Rim. VIII. 29.). In, kar nas še posebno vzpodbuja k bratski ljubezni tudi do onih, ki jih naš prirojeni ponos zaničuje, gre celo tako daleč, da hoče biti enak najslabšemu med ljudmi, o katerem hoče, da vidimo v njem dostojanstvo Njegove lastne osebe: »Resnično vam povem, kar ste storili enemu mojih najslabših bratov, ste meni storili.« (Mat. XXV. 40.). Še več! Ko se je poslavljajal od zemlje, je iskreno prosil Očeta, da bi bili vsi, ki nanj verujejo, eno po medsebojni ljubezni: »Kakor Ti, Oče, v meni in jaz v Tebi.« (Jan. XVII. 21.). In slednjič pribit na križ, je pozabil vso kri prelito za nas, da bi se takorekoč eno samo telo medsebojno ljubilo s silo one ljubezni, ki jo ima en ud istega telesa do drugega.

Žal pa je obnašanje ljudij dandanes drugačno. Nikdar se o človeškem bratstvu ni tako govorilo ko danes. Da, trde celo, medtem ko pozabljajo besed Svetega pisma ter delovanja Kristusovega in njegove cerkve, da je ta vnema bratstva ena najdragocenejših pridobitev moderne civilizacije.

Resnica pa je, da človeškega bratstva niso nikdar tako malo poznali ko v današnjih dneh. Sovraštvu med narodi je doseglo višek; bolj ko vse meje loči ljudi sovraštvu. Sredi enega in istega ljudstva, med zidovi istega mesta gore v medsebojnem sovraštvu razni sloji meščanov, in med posamezniki je sebičnost postala najvišja postava, ki vse vrejuje.

Poglejte, častiti bratje, kako potrebno je, napeti vse sile, da se gospodstvo ljubezni Kristusove vrne med ljudi. To bo vedno naš cilj, to vedno posebna naloga Našega pontifikata. To naj tudi bo — opominjamo vas k temu — vaše prizadevanje. Ne utrudimo se, duhovom zabičevati in dopovedovati besede apostola sv. Janeza, »da se ljubimo med seboj.« (Jan. III. 23.). Gotovo so pobožne prireditve, na katerih je naš čas tako bogat, lepe in priporočila vredne. Toda le potem bodo resnično koristile, če na kakoršenkoli način pripomorejo, pospeševati v srcih ljubezen do Boga in do bližnjega; sicer nimajo nobene vrednosti; kajti »kdor ne ljubi, ostane v smrti.«

Preziranje oblasti.

Rekli smo, da drugi vzrok družabnega razsula obstoji v tem, da se splošno oblast onega, ki ukazuje, ne vpoštevava več. Odkar so vsako človeško oblast hoteli ločiti od Boga, Stvarnika in Gospoda veselstva, in odkar so jo hoteli vteteljiti na svobodni volji človeka, so se obstoječe vezi med predstojniki in podložniki tako zrahljale, da so skoro popolnoma izginile. Nebrzdan duh neodvisnosti, združen s častihlepnošjo, se je polagoma zajedel

povsod, ne spoštuječ niti družine, kjer oblast na najjasnejši način izvira iz narave. Da, celo na pragu svetišča se ni ustavil. Odtod preziranje postav, nepokorščina ljudskih množic, odtod nasilno obsojanje tega, kar oblast ukrene, odtod tisočeri načini, ki so si jih izmislili, da onemogočijo moč oblasti, odtod strašni zločini onih, ki se v svojem anarhističnem mišljenju ne boje napadati lastnine in življenja drugih.

V očigled temu nasilnemu mišljenju in delovanju, ki uničuje vsak družabni obstoj, ne moremo si kaj, da ne bi, ki smo od Boga postavljeni za varuha resnice, povzdignili svoj glas in kličemo narodom v spomin oni nauk, ki ga nobena človeška moč ne more premeniti: »ni oblasti razen od Boga, tiste pa, ki so, so od Boga postavljene« (Rim. XIII. 1.). Vsaka oblast torej, ki je na zemlji, bodisi neodvisna (suverenna), bodisi podrejene vrste, ima Boga za svoj izvor. Odtod izvaja sv. Pavel dolžnost, ubogati ne na poljuben način, ampak iz vesti zapovedi onih, ki imajo oblast, izvzemši v slučaju, če nasprotujejo Božjim postavam: »zato je vaša dolžnost, da ste podložni; ne le radi kazni, ampak radi vesti« (Rim XIII. 5.). In enako zapovedim sv. Pavla uči tudi prvak apostolov sam: »bodite torej podložni vsem človeškim odredbam radi Boga, bodisi kralju, bodisi gospodarjem« (I. Petr. II. 13. 14.). Iz tega sklepa isti apostol narodov, kdor se ustavlja postavni, človeški oblasti, da se upira Bogu in je kriv večnega pogubljenja: »kdor torej se upira postavni oblasti, se zoperstavlja naredbam božjim. Oni pa, ki se upirajo, si sami delajo pogubo« (Rim, XIII. 1.).

Tega naj se zavedajo knezi in vladarji narodov: naj gledajo, če je modro in blagodejen nauk za javno oblast in države, da se ločijo od svete vere Kristusove, ki je tako mogočna opora oblasti. Naj dobro preudarijo, če je modra politika, odstraniti iz javnega poduka nauk evangelija in cerkve. Pogubonosna skušnjava uči, da je človeška oblast zaničevana tam, kjer je pregnana vera. Resnično se družbi godi ravno tako kakor se je godilo našemu prvemu očetu, ko je grešil. Dokler se je volja upirala Bogu, so se pri njem dvigale strasti in prezirale oblast volje. Tako tudi narodi od svoje strani zaničujejo človeško oblast, če oni, ki nad njimi vlada, oblast božjo prežira. Gotovo ostane potem le en izhod, zateči se k sili, da se zatre upor. Toda kaj pomaga to? Sila premaga telo, ne obvlada pa volje.«

Podpisujte vsi, ki le morete, vojno posojilo!

Znano je vsem, da se domovina v sedanjem težkem položaju obrača na vsakogar, da ji pomaga s tem, da podpiše vojno posojilo. Država rabi za vojsko mnogo denarja. Vsak gotovo želi, da zmagamo. Sovražnik, ne Srb ne Rus, ne Francoz, ne Anglež, ne sme reči: Avstrija je propadla, avstrijski narodi so za nič.

Sovražnik ne sme priti do tega, da bi Avstrijo in nje narode delil. Da Avstrija zmaga, zahteva to naša čast in zavest, da imamo kot narod le v Avstriji svojo domovino.

Toda Avstrija rabi sedaj za vojsko denarja. Na vse se obrača, da ji pomagajo ne s tem, da ji kaj brezpogojno odstopijo, ampak, da ji dajo na posodo. Lahko bi zahtevala prvo; a ona je izvolila drugo pot, ker pričakuje, da je povsod ljubezni dovolj, ki ji bode prihitela na tak način v pomoč.

Kdor ima denarja, s katerim more razpolagati tako, da letno ne troši glavnice, ampak samo obresti, naj zapiše za vojno posojilo. Dobil bo zadolžnico in 11 obrestnih listov. Posojena glavnica se bo obrestovala po 5 in pol odst. Obresti se računajo od 1. novembra 1914 in se bodo plačevale 1. aprila in 1. oktobra vsakega leta. Dne 1. aprila 1920 se vrne vsa glavnica. Za zadolžnico vredno 100 K, se vplača le 97 in pol krone; vrne se pa vsa vsota na zadolžnici zapisana. Denar je torej naložen dobro in tudi sirotinsko varno.

Zapiše se po 100, 200, 300 K itd., ker na take vsote bodo glasile zadolžnice.

Ker je posojilo sirotinsko varno, se lahko v to svrhu uporabijo tudi cerkveni denarji: glavnice ustanov, nadarbine ali obresti, ki se kaj ne rabijo. To posojilo je popolnoma varno, ker zanj garantira cela država z vsem premoženjem. Posojilnice so dolžne dotične vložene vsote izplačati. Minister želi, da bi se ti denarji naložili na vojno posojilo.

Prispevek se zgledi pri kaki banki, ki je za to pooblaščen, ali pri c. kr. poštah. Pri tej se bodo dobile tudi zadolžnice.

Prijavi se priloži 10 odst. zapisane vsote. Kdor bo imel plačati 200 K, jih bo moral plačati dne 4. decembra. Kdor bo imel plačati nad 200 K, bo plačal dne 4. decembra 30 odst., dne 16. decembra zopet 30 odst., dne 2. januarja 1915 nadaljnjih 20 odst. in dne 15. januarja odstanek.

Podpisuje se lahko še dalje. Bilo je prvotno določeno, da z dnem 24. t. m. konča podpisovanje. Vlada pa je sedaj določila, da se podpisuje lahko še na dalje. Do 24. t. m. je v Avstriji bilo podpisanih 1.441 milijonov, na Ogerskem pa 800 milijonov K posojila. Skupno bodo v celi državi utegnili podpisi znašati 2.500 milijonov kron.

Goriški knez in nadškof je razposlal svoji duhovščini posebne okrožnice za vojno posojilo.

Goriški dež. odbor je sklenil podpisati K 250.000 posojila; dež. hipotečni zavod je podpisal 50.000 K, Mont 250.000 K, goriško mesto je podpisalo 50.000 K. Kranjski dež. odbor je v imenu dežele podpisal 3 milijone kron; ljubljanski škof je podpisal 60.000 K; mesto Dunaj 25 milijonov K.

Svetovna vojska.

Naše čete v Srbiji so v boju s Srbi, ki so se utrdili onstran reke Kolubare. Na Ruskem se bje velikanska bitka, ki še ni

odločena. Na Francoskem je tako kakor je bilo Povsod pa je že velik sneg in z Ruskega poročajo o velikem mrazu.

Uspešni boji s Srbi.

Srbska armada je bila, kakor znano, vržena preko reke Kolubare, ki so jo naše čete prekoračile, čeravno so bili prehodni vsled močvirja otežkočeni. Naš poveljnik Potiorek je dovolil našim vojakom nekaj dni počitka, ki so ga bili seveda zelo potrebni. Med počitkom so se naše čete na novo razporedile ter nadaljujejo upešno boje s Srbi. Dne 22. t. m. poroča poveljstvo balkanskih armad, da so naše čete deloma prekoračile Kolubar, deloma se še sovražnik srdito upira. Vojaške operacije otežkočuje deževje, vsled katerega je Kolubara izstopila in so tla vsa razmočena. V gorah pa je meter visok sneg. Od 6. do 22. novembra so naše čete vjele skupno 13.000 Srbov.

Boji z Rusi.

Preteklo teden so naši prepustili iz vojaških ozirov nekaj prelazov v Karpatih. Velika bitka, ki se je vršila na prostoru od Krakova proti severu med Varto in Vislo je bila že blizu odločitve. Ruske čete so se umikale proti Varšavi in Ivanogorodu. Medtem je pa sovražnik dobil močna ojačenja in odločitev se je zakasnila. Vendar pa naše čete v okolici Krakova vstrajno prodirajo. V okolici Volbroma in Pilice so Rusi zgubili veliko število vjetnikov. Posebno strašno deluje med Rusi naša težka artilerija. Število sovražnih ujetnikov, ki se nahajajo v Avstriji, je znašalo do 10. t. m. 110.000 vojakov in 1000 častnikov. Samo dne 22. novembra so naše čete vjele 15.000 Rusov. Na Pruskem Rusi skušajo prodirati, a Nemci drže svoje postojanke tako trdo, da Rusi ne morejo naprej. Pred Przemislom so se 20. t. m. vršili veliki boji. Rusi so bili od naše hrabre posadke na zapadni in jugozapadni strani vrženi daleč nazaj, tako da njihovi topovi ne morejo več zadevati trdnjave. Baje se nahajajo na ruskem bojišču ne samo japonski artileristi, ampak tudi japonska pehota.

Boji na Francoskem.

Na Francoskem se bjejo trdovratni boji še dalje. Otežkočujeta jih sneg in mraz in vojaki trpe zelo v strelnih jarkih. Pričakuje se, da bodo Ypern Nemci kmalu zavzeli. Reims Nemci zopet obstreljujejo. Splošno mnenje je, da če Nemci zasedejo Calais in Avstriji Niš, bo konec vojske. Bog daj, da bi se jim to prejkomogoče posrečilo.

Na morju.

Kakor uradno poročajo, je bil nek nemški podmorski čoln »U 10« v angleških vodah od angleške ladje potopljen. Istotako se poroča, da se je potopila eno največjih angleških ladij »Audacious«. Podrobnosti niso znane. Angleške ladje zopet obstreljujejo nemške pozicije ob belgijski obali. Ubitih je bilo precej domačinov.

Turki.

Turki so v boju z Rusi, ki jih potiskalo nazaj. Proti Angležem prodirajo, kakor poročajo njihova poročila, proti Egiptu in so zasedli že obe strani sueškega prekopca. Italija se boji ustaje mohamedancev v Tripolisu in pošilja tja svoje čete. Enako pošiljajo pred Aleksandrijo svoje bojne ladje.

Bolgarija.

Bolgarija je izjavila uradno, da bo ostala nevtralna. Bolgarsko časopisje pa zahteva, da Bolgarija zasede oni del Srbije, kjer prebivajo Bolgari, to je Makedonijo in Staro Srbijo do Morave.

Pristopajmo k „Leonovi“ družbi!

Znano je vže vsem, da se je »Leonova družba« v Ljubljani preosnovala in se postavila i gledé sprejemanje članov i gledé izdajanja književnih del na zelo široko podlago. »Leonova družba« je postala naše najlepše književno podjetje, ona je kakor je »Novi Čas« to že povdarjal, kraljica med našimi organizacijami. Naša prijetna dolžnost bodi, da »Leonovo družbo« podpiramo vsi, da se zanjo zanimamo, da pristopamo knji kot člani.

Za l. 1915 izda »Leonova družba« sledeče publikacije:

1. Prvi zvezek Zbranih spisov P. Škrabca.

2. Prvi zvezek poljudnoznanstvene knjižice: Dr. Jos. Gruden, Slovenski županji v preteklosti.

3. Louis Coloma, Lapalije. Roman.

4. »Čas«.

»Čas« bo izhajal kakor doslej kot dvomesečnik po šestkrat na leto. Druge knjige bodo izšle, ko se bojni metež nekoliko unese: vsekako pa ne pred veliko nočjo.

Letnina za vse te publikacije s »Časom« vred znaša 6 K. Ustanovnina »Leonove družbe« je po novih pravilih 200 K.

Zmogla bo seveda »Leonova družba« vse to, če ji pristopijo kot člani kolikor mogoče mnogi izobraženci. Zato skrbimo, da postane nje član vsako izobraževalno društvo, vsak naš izobraženi somišljenik in znanec. Kdor želi pristopiti, naj piše v Ljubljano. Naslov: »Leonova družba« v Ljubljani. Zelo bi bilo tudi ustrezno, če pošlje kedo naslov tega ali onega znanca, ki bi utegnil pristopiti k družbi kot član.

Na delo torej za »Leonovo družbo«.

Ne prodajajte kmečkih posestev.

Marsikatero kmečko premoženje je že postalo žrtev vojske. Bati se je pa, da se utegne to kasneje zgoditi v še večji meri.

Velika nevarnost tiči v tem, da bodo vdove, katerim je družinski oče padel v vojski, premagane od britkega udarca u-

sode, sklenile prodati zemljišče. To tembolj, ker bo zelo primanjkovalo moških delavskih sil.

Na take prilike pa komaj čakajo špekulanti, ki bi radi zelo po ceni kupili zemljišča, kasneje pa te, ko se zopet povrne mir, prodajali v kosih z velikimi dobički.

Tudi gospoda, ki ima velika lovišča, utegne okoristiti se prilike in kupiti na prodaj stoječa posestva, da povečajo in zaokrožijo svoja bivališča, kmečka zemlja se pa odtegne za stalno svojemu namenu.

Zgodi se pa mnogokrat, da koga proglase za mrtvega na bojnem polju, ki je le ranjen prišel v vjetništvo. Ali si morete predstaviti vso bridkost in grozo, ki bi ga prešimile, ko bi ob nenadnem povratku domov dobil svoje posestvo v tujih rokah?

Zato ne prodajajte svojih posestev. Sedaj ni čas za to. Če pa že ni drugače, če je res dokazano, da je družinski oče umrl na vojski, če že res ne more družina brez njegovega opravljati gospodarstvo, potem ne prodajajte sami, marveč zatekajte se k našim **rajtajzenskim posojilnicam**.

One in »Goriška zveza« so poklicane, da v teh težkih časih pomagajo vsestransko kmečkemu stanu. One vam morejo dati potrebnih nasvetov, one posredovati prodajo tako, da ne bodo izkoriščani zaostali onih, ki so v boju žrtvovali svoje dragoceno življenje domovini. Varujte se pa izkoriščevalcev, varujte se zemljiških špekulantov.

Poroča se nam, da je »Goriška zveza« že napravila potrebne korake pri vseh svojih članicah. Če kaj potrebujete, so vam s svetom in dejanjem na razpolago naše posojilnice in ž njimi vred »Goriška zveza«.

Najnovejše vesti.

Boji v Srbiji.

Dunaj 25. (Por.) Z južnega bojišča se poroča uradno:

Dne 25. novembra. Naše čete so med težkimi boji že povsod prekoračile močvirnato nižino Kolubare in pridobile v napadu na vzhodne višine na prostoru. Več silnih protinapadov sovražnih rezerv je bilo odbitih z velikimi izgubami za sovražnika. Veliko število vjetnikov in ubežnikov.

Jugovzhodno od Valjeva so naše čete bojujoč se prekoračile s snegom pokrite grebene Maljena in Suvobora. Tamkaj je bilo včeraj vjetih 10 oficirjev in nad 300 mož in so bile uplenjene tri strojne puške.

Velikanska bitka na Ruskem.

Dunaj 25. (Kor.) Uradno se objavlja: 25. novembra. Gigantska borba na Rusko-Poljskem traja dalje.

Dosedaj so vjele naše čete v tej bitki 29.000 vojakov in uplenile 49 strojnih pušk in mnogo drugega vojnega materijala.

Namestnik šefa generalnega štaba, pl Höfer, generalni major.

Med Nemci in Rusi.

Berlin 25. (Kor.) Veliki glavni stan, 25. novembra dopoldne:

V Vzhodni Prusiji so naše čete odbile vse ruske napade.

Ruska protiofenziva iz smeri Varšave se je v ozemlju Lowicz - Strykow-Brzeziny ponesrečila.

Tudi v ozemlju vzhodno od Čenstohova so se razbili vsi ruski napadi pred našo fronto. — Vrnovno armadno vodstvo.

Boji na Francoskem.

Berlin 25. (Kor.) Veliki glavni stan, 25. novembra dopoldne:

Angleške ladje včeraj niso ponovile svoje akcije proti obrežju.

Položaj na zapadnem bojišču je neizpremenjen.

Pri Arrasu smo malo napredovali.

Vrhovno armadno vodstvo.

Amsterdam 25. (Kor.) »Telegraaf« poroča o obstreljevanju Seebrügge od strani angleških ladij sledeče:

Ladje so se pojavile v pondeljek okoli dveh dopoldne. Vreme je bilo megleno. Ladje so ostale približno 6 km od obrežja in so pričele strahovito streljati, najprej na Seebrügge, potem pa na Heyst. Pred Heystom je bil namenjen ogenj na nemške baterije, ki se nahajajo v sipinah in na hotele, kjer se nastanjeni Nemci. Bombardiranje je bilo strahovito. Nemci pričakujejo danes artiljerijska ojačenja.

Amsterdam 25. (Kor.) »Telegraaf« poroča iz Sluisa: Viharno vreme in snežni viharji so včeraj operacije ob obrežju končno onemogočili. Zvečer ni bilo slišati nobenega grmenja topov. Meja med Belgijo in pomorsko deželo Flandrijo je prekoslej strogo zaprta in zasedena od nemških črnovojnikov.

V boju na Yperu se ni nič izpremenilo. Mraz je ponehal in tla so izpremenjena v barje, posebno ker je zadnje dni še precej snežilo.

V Rousselaere vlada mir. Gibanje čet proti fronti in prihodi ranjencev se nadaljuje.

Strelski jarki sovražnih armad so na nekaterih mestih oddaljeni eden od drugega komaj 50 metrov. Sliši se lahko medsebojno pogovarjanje. Vojaki morajo v strelskih jarkih mnogo trpeti vsled vode in leda.

Boji Turkov.

Carigrad 24. (Kor.) Neko poročilo glavnega stana pravi: Po boju dne 19. t. m. v okolici Bassoraha, ki se je končal za Angleže z izgubo mnogoštevilnih padlih in drugih velikih izgub, je prodiral sovražnik, ki je dobil ojačenja, počasi pod varstvom ognja svojih topničark ob reki. Naše čete so pričakovale sovražnika v novi poziciji, kjer ga ladijski topovi niso mogli podpirati.

Parnik »Nilufor« se je pri Riliji ponesrečil. »Nilufor« je manjše plovilo 209 ton, ki ga je vporabljala vojna mornarica kot polagalca min. Zadel je na eno onih podmorskih min, ki so se odtrgale v nekem bolgarskem pristanišču.

Portugalska mobilizira.

London 25. (Kor.) Reuterjev urad poroča iz Lizbone z dne 24. t. m.: Po izjavi ministerskega predsednika pred zbranimi

poslanci in senatorji, je sprejel kongres soglasno zakonski osnutek, ki pooblašča vlado, da intervenira na podlagi zveze z Anglijo v sedanjem mednarodnem konfliktu na oni način, ki se ji zdi najbolj primeren.

Vlada se pooblašča dalje, da odredi v to svrhu potrebne odredbe.

Po poročilih časopisov izide jutri ali pojutrišnjem odlok, ki bo odredil delno mobilizacijo. Obenem izda vojni minister tudi oklic na narod.

Misijonar dr. Zdešar piše iz franc. vjetništva.

Misijonar dr. Anton Zdešar iz Grada pri Mirnu piše 25. vinotoka nekemu misijonskemu sobratu: »Vendar Vam morem enkrat pisati! Od 24. vel. srpana do 20. kimovca sem bil zaprt v Chateau d'II. potem do 15. vinotoka v Frioul, oboje pri Marseillu. 15. vinotoka smo se odpeljali na Korziko, kamor smo dospeli po zelo viharji 33urni vožnji 16. vinotoka zvečer, in sicer z železnico v Alerijo in od tam peš v Casabiando. To je zunanja stran mojih doživljajev — druge bi mogel samo ustmeno naslikati. Kdaj mi bo to mogoče, ne vem. Do zdaj smo upali, da nas čez Švico zmenjajo in to upanje so nam tudi gojili, toda s preselitvijo na Korziko je naše upanje precej padlo. Vendar: fiat voluntas Dei! Te se človek drži in ta ga drži! Odslej upamo, da bomo smeli maševati, dozdej nismo od 23. vel. srpana. — Tukaj je krasno podnebje in bi nam bilo lahko prezimiti, medtem ko je v Marseillu bril takozvani »mistrall«, hud krivec, ki prinaša mnogo mraza. Mi smo skoraj čisto ob morju. Velikega srpana in kimovca se tukaj rada oglašča malarija. — Kajneda, tokrat sem jo dobro zavozil. Ko bi mogel vsaj pisateljvati, toda za to mi manjka telesnih moči. Sveto pismo, brevir. Hoja za Kristom, sv. križev pot in sv rožni venec je naša edina tolažba, to se pravi mojih šest duhovnih soujetnikov in moja. Delati nam ni treba, kot morajo lajki. V božjem imenu: bo pa svidenje tem radostnejše. Prosim vse znance za molitev; ta dušna pomoč, ki sem jo in jo še gotovo dobivam, mi je dozdej vzdržala pogum. Tudi zdrav sem še. Kedaj me pa ljubi Bog jetništva oprost, prepustimo Njemu! Pišete mi lahko, toda o politiki nič.« — (Tako njegovo pismo. Molimo in upajmo, da se vrne v našo sredo. Dobro se mu pač ne more goditi. Ne glede na to, kar sam omenja, so poročali trije duhovniki prej soujetniki, ki se jim je po protekciji posrečilo nazaj na Špansko, da dobivajo ujetniki samo nekaj kruha in vodene juhe. Avstrijsko ministerstvo za zunanje zadeve se je že ponovno obrnilo po ameriškem konzulu na francosko vlado zaradi dr. Zdešarja in drugih ujetih duhovnikov, toda dozdej še brezuspešno. Tudi drugi pozikusi se doslej niso posrečili. Pomagajmo mu tačas vsaj duhovno!)

Mrtvi 27. domobr. polka.

Iz izkaza 66. je razvidno, da so mrtvi naslednji vojaki 27. domobr. polka: Ball,

stot. trobentač v rezervi; Boh Valentin, inf.; Božič Anton, nadom. rez.; Braneč Peter, inf.; Brezovec Franc, Čarga Gabr, inf., Castellan Ant. inf., Ceket Feliks iz V. Zabelj podd., Čotič Ant., pd., Čunk Jož. inf., Furlan Iv. inf., Golja Jak., rez. inf., Hias Jožef inf., Hlad Martin, inf., Homove Franc, orož. mojster 3. raz.; Jaklič Jožef, nadom. rez., Jamnik Franc, rez. inf., Jamšek Jožef, inf., Jenko Franc, inf., Jurnček Anton, inf., Kenda Avgust, inf., Koban Anton inf., Kovač Ivan, inf., Kreč Melhior, nadom. rez., Lampič Albin, inf., Lango Valentin podd., Lenardon Anton, inf., Makuc Jožef, nad. rez., Markič Štefan, nad. rez., Metelka Martin, inf., Nardin Franc, nad. rez.; Nunar Ivan, nad. rez., Osrednek Jurij, inf., Oven Ivan, inf., Pasvolat Angel inf., Perko Franc, inf., Pernuš Ivan inf., Petkovšek Ivan, četov., Rebolj Franc, inf., Reja Jožef, nad. rez., Šabec Ciril inf., Samsa Alojzij, inf., Simsič Anton, nad. rez., Stabile Franc Jožef, inf., Sulin Franc, korp., Trček Ivan, tit. podd., Venier Teodor, inf., Verbajc Franc, nad. rez., Vrhovnik Jakob inf., Wedl Matija, korp., Wieser Ivan, četov., Zupančič Albin, nad. rez.

Darovi vojakom na bojišču.

Nabiralnica darov vojno oskrbovalnega urada za slovenski del dežele v Gosposki ulici 6 v Gorici je pripravljena potom vojno oskrb. urada v Gradcu odpošiljati na bojišče tudi **posameznim vojakom** darove za božičnico. Kdor misli komu izmed svojcev kaj poslati, naj prinese trdno zavito in z natančnim naslovom označeno na Nabiralnico darov, ki je za **ves slovenski del dežele** v Gosposki ulici 6, Gorica, **najkasneje do 3. dec.** opoldne.

Dne 6. dec. odide iz Gradca posebni vlak na bojišče, ki popelje našim dragim naše darove. Kdor pa nima nobenega svojih v vojski, naj pa, kolikor more, daruje kaj malega, da bodo deležni ljubezni domovine tudi oni vojaki, ki nimajo nikogar, ki bi jim kaj poslal. Vse darove sprejema »**Nabiralnica darov vojno oskrbovalnega urada za slovenski del dežele**« v Gorici, Gosposka ulica 6.

Novice.

60 letnica rojstva sv. Očeta. V soboto 21. t. m. je minulo 60 let, ko je bil v Genovi rojen naš sedanji papež Benedikt XV. Rojen je bil 21. novembra 1854 kot potomec zakonskih markeza della Chiesa. Bog daj, da bi Benedikt XV. dolgo krmaril ladjo sv. Petra!

Češčenje sv. R. T. v Kozani. Iz Kozane. Pretečeno nedeljo 22. t. m. smo imeli tu celodnevno češčenje sv. Rešnjega Telesa. Ljudstvo se je z vnemo vdeleževalo. Pridigi je imel p. Janez Pristov. Kot častna straža sta stala pred Najsvetejšem vsako uro po dva Orla v kroju, po 2 Marijini hčeri sta pa v beli obleki molili pri velikem oltarju. Obhajil je bilo okoli 600.

Osebna vest. Zdravnik dr. Ant. Breclj je kot primarji bolnišnice usmiljenih bratov v Gorici oproščen vojaške zdravniške službe.

Jubilejna gospodinjska šola v Tomaju. Omenili smo, kako se je neki brezimni dopisnik hotel zaleteti v čč. šolske sestre v Tomaju, češ da niso imele toliko gojenk, kakor so poročale. Danes priobčujemo naslednji dopis, ki stavi znanega tomajskega dogovileža v pravo luč: »Tomajskemu dopisniku je naša gospodinjska šola tako k srcu prirasla, da bi najraje prevzel, če ne vodstvo, pa vsaj nadzorstvo; zato opazuje naše delovanje in šteje, koliko deklet hodi ven in noter. Ker si gotovo želi obilno število gojenk, mu ni prav, ker lani baje ni videl več kakor 12—14 deklet skupaj. Ali ne ve, da so dekleta razdeljena v oddelke; da med tem, ko ene kuhajo, imajo druge opravilo na vrtu ali v hlevu, zopet druge se uče šivati in raznih ročnih del? Nekatero gojenke stanujejo v zavodu, a druge hodijo domov. Pa naj še reče, od kod taka peščica gojenk! Smili se nam in zato hočemo pomagati njegovemu spominu in naštetih vse lanske gojenke. Evo jih: Gojenke jubilejne gospodinjske šole, zavoda Elizabetišče v Tomaju v l. 1914: 1. Bernetič Marica, 2. Čač Lucija, 3. Čemažar Anica, 4. Fabricijo Gizela, 5. Grahor Anica, 6. Matelič Matilda, 7. Mesar Marija, 8. Muha Marija, 9. Pipan Marija, 10. Počekaj Josipina, 11. Rajžar Helena, 12. Slavec Antonija, 13. Štrekelj Josipina, 14. Špehar Jelica, 15. Škrl Marija, 16. Krivec Frančiška, 17. Tavčar Angela, 18. Vivoda Josipina, 19. Vivoda Nedeljka, 20. Zlatič Anica. — Razven teh so se učile v zavodu šivanja in raznih ročnih del sledeča odrasla dekleta: 1. Babič Anica, 2. Babič Marija, 3. Gorup Ivanka, 4. Orel Marija, 5. Porenta Meri, 6. Weirather Evgenija. Tako je toraj nesramni dopisnik osramoten in njegova hudobija dokazana. — Vodstvo jubilejne gospodinjske šole v Tomaju.

Umrla je v Trenti 20. t. m. obče spoštovana udova ga. Ana Komac v 48. letu starosti. Podlegla je bolezni, ki jo je več let prenašala udano v božjo voljo. Kako je bila blaga pokojnica vsem priljubljena, je pokazala obilna udeležba pri pogrebu, ki se je vršil v nedeljo 22. t. m. popoldne. — Naj počiva v miru! Preostale pa Bog potolaži!

Iz Sedla na Kobariškem: Dne 15. t. m. umrla le po dolgi bolezni udana v voljo Božjo g. Avgušтина Čuš. Bila je zvesta Marijina družbenica, ki nikoli ni iskala sreče v posvetnem razveseljevanju. Nas je zapustila dobro pripravljena na smrt. Počivaj v miru — duša pobožna! Mlademu preostalemu soprogu, ki je v vojski in ostalim sorodnikom naše globoko sočutje.

Poroka. Iz Sedla: Dne 18. t. m. sta si podala roki v zakonsko zvezo g. Josip Kosmačin, posestnik in g. Frančiška Lazar iz Sedla, vneti cerkvena pevka in goreča odbornica tuk. dekliske Mar. družbe. Novoporočencema od srca želimo obilo blagoslova Božjega in sreče iz nebes. —

Vojaški dan v Gorici. Opozarjati občinstvo, da dne 2. decembra v proslavi cesarjevega jubileja priredi Nabiralnica darov za slovenski del dežele v Gorici vojaški dan, pri katerem se bodo prodajali razni znaki v korist vojakov na bojišču.

Odlikovanje III. voj. zbora. Poveljni III. kora general Cilerus pl. Geldern je bil v priznanje za hrabro in uspešno vodstvo svojega zbora odlikovan z redom železne krone I. razreda z vojno dekoracijo. — proslavo tega dogodka so po javnih proslavah 19 t. m.

Prvi sneg v Trenti so dobili v ponedeljek 23. t. m. Doslej so ga gledali samo v gorah, sedaj pa bo kot zvest tovariš ost do Velike noči.

Slovenska Matica — razpuščena. Književno društvo »Slovenska Matica« Ljubljani je bilo z odlokom c. kr. kraljske deželne vlade z dne 17. septembra razpuščeno.

Avtomobilna nesreča barona Locatelli. Krminski župan baron Jurij Locatelli je dal svoj avtomobil na razpolago armadi v Bosni. Šofiral je sam. Pret. do pa se je nenadoma na ozkem potu srečal s težkim vozom, ki je vozil les in zgodila se je nesreča. Baron Locatelli je bil težko poškodovan na glavi in zlomljeno je imelo levo roko. Sedaj se zdravi v goriške sanatoriju.

Cegav rojak je Potiorek. Oče poveljnika naše balkanske armade Potioreka bil rudniški svetnik v Rablju. Tam je bil vpokojen in tako je bil kakor oče tudi s pristojen v Trbiž, kamor spada seveda tudi Rabelj.

Predstava »Central - Bio« s koncertom v prid Rdečega križa, ki bi se imela vršiti 19. t. m. in je morala biti preložena radi obolevnosti g. Rijavca, se bode vršila v soboto 28. t. m. ob 8.30 v Central-Bio. Na tem koncertu bomo imeli priliko slišati poleg g. Rijavca, ki je med temi časom okreval, tudi altistko gđc. Ciril Medvedovo (konservatoristka), ki je prišla namenoma z Dunaja, da sodeluje na tem dobrodelnem koncertu. Ker omenjeni pevec-domačina vzbujata posebno zanimanje, se svetuje preskrbeti si vstopnice pravočasno.

Avtomobil iz Gorice do Postojne vidi od danes 26. t. m. iz Gorice v Postojno tudi popoldan ob 4. uri, kakor svoječasno. Odhod iz Gorice je tedaj sedaj dvakrat zjutraj ob 6. uri in popoldan ob 4.

Ranjeni in bolni vojaki v Gorici. Teden so došli naslednji novi ranjenci: Nikolavčič Ivan, 47. polk. Biner Ivan, železni stražnik. Saranz Anton, črnovojnik. Kornfeld Josip, artil. polk 3. Lasič Josip, domobr. polk 27. Mozetič Anton, domobr. polk 2. Nardin Andrej in Nardin Anton domobr. polk 27. Zavadlav Angel, Božič Josip oba 9. polk. Suligoj Viktor, 87. polk. Brankovič Anton, 17. polk. Čuk Ciril in Javšič Herbert, oba artil. polk 8. Pahor Franc, obmojstveni stražnik.

Tomo Šorli — vjet. V ruskem vjetništvu se nahaja notar iz Podgrada Tomo Šorli, ki je kot poročnik 47. pešpolka odšel na bojišče.

Nabori v Gorici. Te dni so se vršili nabori v Gorici, kjer je bilo potrjenih povprečno krog 25% nabornikov — Danes se vrše nabori iz Standreža in drugih občin, kjer pa jih potrjujejo znatno večje število kot v Gorici.

Ranjen je bil na južnem bojišču Karl Ferčič, bivši načelnik Orla v Št. Ferjanu.

5 sinov v vojski. Katarina in Martin Tomišček iz Deskelj imata v vojski 5 sinov. Najstarejši 31 letni Jožef služi pri topničarjih, 29letni Izidor služi pri 97. pešpolku, 27 letni Avguštin služi pri 27. dom. polku, 26 letni Frančišek je pri 5. dragonškem polku, najmlajši 23 letni Janez je tudi pri 27. domobr. polku. Vseh 5 je v Galiciji. Vsi so doslej še zdravi in živi — hvala Bogu —. Imajo tudi srečo, da se večkrat vidijo na bojišču. Bog jih varuj!

Jakin — prosta luka. Bivša italijanska trdnjava Jakin (Ancona) je proglašena kot prosta luka.

Nov denar po 50 vinarjev dobimo baje kmalu, kakor poročajo z Dunaja.

Iz pisem naših junakov.

Pismo odlikovanega vojaka.

(Č. tovodja Leopold Živec iz Vitovlj št. 35. piše svoji soprogi iz bojnega polja sledeče:)

»Mi smo bili do sedaj že v treh velikih bitkah; prva je bilo 26. avgusta, druga 8.—12. septembra, tretja od 15. oktobra do 4. novembra. Zadnja je bila dolga tri tedne. Ležali smo ves čas na mokri ze mlji, pod sabo smo imeli le nekaj brezovih vej, pa vseeno nam je voda spodaj pritekla, ker je bilo vedno deževno vreme. Šrapneli in granate so tako na gosto padale okrog nas, da se je vsa zemlja tresla. Puške so pokale tako grozno, da mi še sedaj po ušesih brenči od brizganja krogelj.

Za jesti nam je šlo prve dni bolj slabo, pozneje pa prav dobro, ker smo si sami kuhali; pa vendar če sem si zjutraj hotel skuhati čašo čaja ali kave, sem bil ves solzan od dima. Drugi boj ni bil toliko slab, ker je bilo lepo vreme in še toplo, drugače pa se nam je ravno tako godilo, kot pri zadnjem. Prvi dan tega boja sem bil lahko ranjen v levo nogo, pa radi tega nisem šel v bolnišnico, ker nisem dosti občutil; sicer pa se mi je rane kmalu zacelila.

Prvi pa je bil kratek, a do sedaj najnevarnejši za nas. Ta dan bom pomnil, dokler bom živ; kadar se spomnim nanj, vselej Boga zahvalim za srečno rešitev. Brez teh dni, ko smo stali pred sovražnikom, nismo bili več kot parkrat po štiri dni na enem mestu; drugače pa vedno

marširamo, tako da smo večkrat celo deželo prehodili. Hrana je večkrat prav dobra! Pa se tudi dogodi, da pridemo v kak kraj, kjer se mora za kosček kruha pomoliti krono! A kašen je? Vem, da bi morala ti par dni čakati, predno bi se ga lotila. A za nas je v sili le dober! Naša bivališča so včasih še precej dobra, drugikat pa bolj slaba. V teh svojih bivališčih imamo večsih zelo čudne prizore. Otroci in matere plakajo okoli nas, ker morajo v tem zimskem času spat pod milim nebom. Tako se mi je dogodilo, da sem tri dni spal v eni sobi, okrog nas pa vse polno judovskih otrok ter nismo imeli noč in dan miru pred njimi. Nalezli pa smo se od njih ne ljubih gostov, ki so potem »dopelraj« marširali po nas gori in doli in nam ne privoščijo ljubega miru in počitka. Denar, se mi zdi, da nima pri nas nobene veljave; imam ga vedno dovolj, a ne morem si skoraj ničesar kupiti. Pripeti se mi, da mi jud kako stvar ponuja, a ne morem kupiti, ker nimam drobiža, a jud mi ne more zmeniti. Od svoje hrabrostne srebrne medalje dobivam 7 K 50 v na mesec in bom dobival, dokler bom živ. Vreme je tukaj že več kot 2 meseca zelo mokro, tako da se ne more blato posušiti. Pa tukaj je drugačno blato, kot pri nas. Hitro, ko stopim iz kake kočice, sem že do gležnjev v njem! Sedaj pa je začelo že snežiti!

Z bojnega polja.

Kako se godi našim vojakom v Galiciji.

Iz pisma, ki je je pisal odvet. kand dr. Veble drž. poslancu dr Benkoviču v Celje, priobčujemo: (Pismo je priobčil že »Sl. Gospodar« cenzurirano).

... .. dne 5. novembra 1914.

Velecenjem gospod doktor!

Imamo, hvala Bogu, izredno ugodno vreme. Postalo je toplo. Krasni so večeri in čarobne mesečne noči. Predvčeraj zvečer smo šli nad volke. Korakali, oziroma vozili smo se celo moč do drugega dne.

Pred kakimi tremi tedni smo dobili slučajno v roke ruski list »Utroje Slovo«. Rusi sami pišejo, da imajo do sedaj okrog 800.000 mrtvih in ranjenih, ujetih Rusov je 73.000, ne všteti ujetih in ranjenih iz zadnjega časa in ruske ujetnike, ki so v Nemčiji. Ogromne izgube!

Žalostni so mnogi prizori. Cele vrste izseljencev in beguncev je videti, večinoma gredo peš, stari in mladi, kajti vse boljše konje je vzela vojna uprava za vojaške namene. Le tu pa tam je ostalo še kako nadušljivo kljuse, s katerimi se potem peljejo ti begunci na visoko naloženih vozovih. Domovi so zapuščeni. Samo najrevnejši sloji ostanejo in pa katoliško poljsko prebivalstvo. Kmečko ljudstvo ostane, ono se drži svoje zemlje na vse kriplje, kakor da je prikovano na njo z železnimi verigami. Zrastlo je s to zemljo popolnoma, saj je ta zemlja njih edina krušna mati. Od česa bodo živeli ti ostali poljski junaki?

Pridejo pa še kozaki in jim vzamejo še ta živež. Potem nastane lakota. Soli seveda ni. Ljudje jedo samo nesoljen krompir.

Junaško se vedejo nekateri poljski domačini. Ostanejo v domovini — do skrajnosti. Neki gozdar izpod Rudnika ob Sanu mi je pravil, da so v njegovo hišo kar deževale kroglice. Prva granata je vrgla raz streho — dimnik, druga je prevrta steno. Ob njegovi hiši so bili postavljeni naši topovi, na nasprotni strani ruski, ki so sipali iz svojih žrel ogenj na naše postojanke. Gozdar je ostal do zadnjega v svoji hiši.

Vsake večer gorijo vasi in naznanjajo, kje se nahajajo bojne črte — naša in sovražna —, krvavordeče nebo, je razsvetljeno kakor po dnevi. Navadno se vršijo napadi tudi le po noči. To je japonski način bojevanja, katerega smo se oprijeli tudi mi. Seveda smo se ga morali prej učiti od — Rusov.

Še eno zanimivost Vam moram sporočiti. Iz trgov in mest se je navadno izselila tudi vsa inteligenca (izobraženci), tudi katoliško-poljska. Ko so pa po tem begu zopet nastale redne razmere in so kozaki začetkom oktobra odnesli pete, smo v vseh krajih, kamor smo prišli, videli na oknih praznih domov — nabožne

liste, sliko Kristusovo ali Matere božje čenstohovske. In čudno! Ti domovi, na katerih so visele te slike, so bili čisto ohranjeni. Pač pa so bile oropane vse židovske hiše in trgovine. Rusi so imeli vendar spoštovanje pred temi znamenji verske misli.

Danes stanujem v boljši hiši. Na oknih cvetejo cvetlice. Soba je krasno opremljena. To je hiša uboge udove-Poljakinje. Pred par leti ji je umrl mož. Zapustil je ženo in 5 otrok, med temi 2 odrasli hčerki. Ko se je raznesla novica, da pridejo v Kolbuszovo zopet Rusi, so se starejše hčerke ločile od matere in se podale na pot — na Moravsko. Mlade deklice in žene se iz umljivih razlogov selijo, ker se bojijo kozaških zverin, samo starejši ljudje ostanejo, ljudje, kateri stoje z eno nogo že takorekoč v grobu, ne pa, kakor sem gori omenil, kmečko prebivalstvo.

Na Balkanu se je zopet vnel požar! Bog daj, da bi se razun Turka zganili tudi Rumunija in Bolgarija ter se priklopili nam. Zdi se mi, da bo Bolgarija kmalu primorana k temu odločilnemu koraku.

Ravnokar sem izvedel zanimiv dogodek iz sedanjih bojev ob Sanu, dogodek, ki je jako značilen za naše in ruske vojake. Ob Sanu so bili pred nekaj tedni pridrli Rusi z eno celo divizijo na levi breg. Vsi naši poskusi, jih pregnati, so se izjalovili. Bojna črta naših in ruskih vojakov je bila čisto blizu. V sredi med obema se je nahajal studenec. Že cele dneve so ležali naši in ruski vojaki v prvi bojni vrsti. Oboje je mučila žeja. Kar naenkrat se na ruski strani dvigne en mož za drugim in prihajal posamezno v presledkih k studencu — po vodo. Potem se zopet povrnejo nazaj. — Za njimi pa pridejo naši posamezno, drug za drugim. In ne od naše kakor ne od ruske strani ni padel noben strel. To je bilo nazadnje že čisto običajno. Samo, ako je prišlo po več naših skupaj k studencu, so Rusi streljali na nje. Ta dogodek nam je pripovedoval naš nadporočnik, ki je sam to doživel. — Vojaki torej vendar niso same zverine.

Kako se bojujejo Srbi.

»Reichspostin« poročevalec poroča iz glavnega vojnega stana z dne 17. novembra med drugim tudi sledeče:

Srbska armada je bila duševno za težak boj proti našim vojnimi silam izvrstno pripravljena. Vladi in generalnemu štabu moramo odkritosrečno priznati, da sta storila vse, da pripravita dostojno srbsko amado na oni važni trenutek, da bo kos svoji veliki nalogi. Pri tem so stopili vsi drugi oziri v ozadje. Ne le srbski kmeč, ampak tudi srbsko ženstvo je videlo v armadi svoj edino rešitev. Značilne so besede, ki jih je izrekla žena nekega srbskega učitelja na Jagodini planini nekemu našemu častniku: »Mi Srbi se bojujemo proti vam do zadnjega vojaka, do zadnje pare (vinarja) in do zadnjega koščka kruha. Čemu štediti? Če zmagamo, bomo

imeli več kot potrebujemo, če nas pa pobijete, ne potrebujemo itak ničesar več!«

Balkanska vojska je bila izvrstna predpriprava za srbskega častnika in za srbskega vojaka. V marsikateri stvari — tako zagotavlja naši častniki — so nas Srbi spočetka prekašali, tako da smo se od Srbov v začetku vojske marsikaj koristnega naučili.

Konjenice Srbi imajo zelo malo. In sicer v prvi vrsti radi svojega goratega ozemlja, kjer se ne more konjenica tako, kakor bi bilo želeto, razvijati. Nalogo poizvedovanja upravljajo po večini ogleduhi, domače prebivalstvo in pa infanterijske patrolje, ki sijajno nadomeščajo kavalerijo.

Srbska infanterija je hrabra, zelo spretna in čudovito vstrajna pri svojih dolgotrajnih pohodih. Ena glavnih njenih prednosti, ki diči sploh celokupno srbsko armado — je, da se zna izvrstno na bojnem polju zakriti in zavarovati, tako da je zelo težko odkriti njene postojanke. Ogenj srbske infanterije na splošno nima zaznamovati na daljše odleglosti posebnih uspehov, ker streljajo Srbi, ki so zakopani v svojih strelnih jarkih, navadno predaleč. Sploh pa jih v streljanju naša infanterija precej nadkrihuje.

Bolj uspešen je ogenj srbskih strojnih pušk, ki so pa nekoliko drugačne kakor avstrijske in jih imajo srbske čete razmeroma precej manj kakor avstrijske.

Najstrašnejše srbsko orožje v boju moža proti možu pa je znana ročna bomba, ki jo rabijo Srbi tako pri naskokih kakor tudi pri brambi. Njen učinek je silovit. Zgodilo se je pri nekem naspoku češkega olomuškega polka na srbske postojanke. Srbi so bili oboroženi z ročnimi bombami. Nek naš vojak je ustrelil v roko nekega srbskega častnika in zadel je ravno v bombo, ki jo je imel častnik v roki. Sledila je strašno eksplozija in pred očmi naših vojakov je bil v trenutku srbski častnik raztrgan na drobne koščke.

Najboljše orožje, na katero so Srbi lahko po pravici ponosni, pa je njihova artilerija, ki je napravila v balkanski vojski najizvrstnejšo šolo. Strelji, iz srbskih topov malokrat izgrešijo svoj cilj in pri tem je težko odkriti njene postojanke, ki so izvrstno zakrite. Zanimivo je, da vporabljajo Srbi svoje topništvo tako kakor Buri — v manjših oddelkih ali pa še celo posamezno. Naši letalci zelo težko izsledijo postojanke srbskih topov radi goratega in obraščenega ozemlja, kakor tudi radi tega, ker Srbi vsaki dan svoje pozicije menjujejo.

Od strani srbskih rednih čet ne moremo v splošnem poročati o nikakih krutostih. Kjer so se dogodili taki slučajji, so stariši to srbski »peš-kozaki« komitadžiji (četaši), kakor tudi prebivalstvo. Velikokrat smo opazili, da se bojujejo v srbski bojni črti ženske in celo otroci. Ravnotako se množijo zavrtni napadi od strani domačih prebivalcev, ki so se spočetka obnašali lojalno. Zoper take dogodke smo morali vporabiti najstrožja sredstva. Lju-

dje, o katerih se izkaže, da niso vojaki, ali pa ki civilno preoblečeni na svojo lastno pest boj vodijo, se brez izjeme kaznujejo s smrtjo. Na tak način smo hitro izčistili obmejne kraje ob Drini četašev, h katerim pripadajo tudi boljši stanovi. Te bande so se utaborile na poljanah ob Drini, nekatere so splezale posamezno celo na drevesa, od koder so zahrbtno napadali naše vojake.

Srbi se borijo z občudovanja vrednim junaštvom, o tem so vsi vojni udeleženci edini. Da se bo pa posrečilo našim junaškim četam sovražnika premagati, o tem ne dvomi doben avstrijski vojak.

Kaj pravijo o ruskih vojakih?

Nekega dne je bil odposlan iz Przemisla oddelek grobokopov, da pokopljejo mrtvece na bojišču. Oddelek je obstojal iz ruskih vjetnikov, katere je stražilo nekaj črnovojnikov. Komaj so začeli izvrševati svojo nalogo, so jih obsuli Rusi z grozno točo šrapnelov. Črnovojniki, ki šele pred kratkim prispeli iz notranjosti monarhije na bojišče, so prišli sedaj prvič v ogenj. Vse to je na njih tako vplivalo, da so se umaknili precej vznemirjeni nazaj. In vjetniki, ki so ostali na ta način med našo in rusko fronto brez straže? Bilo jim je svobodno oditi k Rusom ali pa k našim. Oni so zbežali polnoštevilno in v polnem redu nazaj v Przemisl . . .

Rezervni skadr. brnskega polka, št. 6. je odjezdil v vas, ki leži vzhodno od Przemisla. Vas je bila na prvi pogled brez ljudij, vsi kmetje so zbežali. Tedaj so se nenadoma začeli prikazovati iz posameznih hiš cele gručice ruskih vojakov; vsi so se globoko priklanjali in držali roke kvišku.

Na neki postojanki za reko Visloko je bil nek rezervni kadet poveljnik poljske straže. Tam se je utrdil in postavil pred seboj žične ovire. Tedaj se približala nenadoma ob belem dnevu 150 Rusov, vsi brez pušk in mahajo že oddaleč z belimi robci. Kadet v prvem hipu ni vedel, kaj naj počne. Ali naj zapové streljati ali ne? Medtem so se približali Rusi oviram, potegnili škarje iz škornjev in so si napravili pot skozi žične ovire. In vseh 150 Rusov se je prijavilo polnoštevilno pri straži. Sedaj je prišel kadet šele prav v zadrego. Imel je komaj 40 mož in s temi naj vjame štirikrat toliko mož. A pri straži ni mogel nobenega pogrešati. Toda Rusi so ga oprostili tudi te skrbi, medtem ko so se od svojih lastnih ljudi pustili odvesti kot vjetniki k glavnemu poveljstvu poljskih straž. — V okolici Krosna so naši vjeli enega samega ruskega vojaka. Ujetnik je bil ves srečen. Pripovedoval je, da je dal naredniku zjutraj rubelj, da ga je odposlal samega na patroljo. In zadovoljen je sedaj, da ni izdal zastoj denarja.

Dne 1. okt. je bilo vjetih pri nekem izpadu iz Przemisla v nekem gozdu 100 Rusov, ki so bili pripeljali v trdnjavo. Tedaj so bili vjetnike spremljajoči stražniki potom klicev ustavljeni. Ko so se ozrli, so zagledali tri Ruse, ki so pripadali k vje-

mu oddelku in so hitro tekli, da pridejo
di oni v vjetništvo. — Ravno isti dan je
adla neka mala naša patrolja, obstoječa
kakih dveh ali treh mož, v ruske roke.
ili so straženi od štirih inšanteristov in
premljani v ruski tabor. Ker sta razume-
eden izmed vjetnikov in eden izmed
vražnikov poljski jezik, se je razvil raz-
ovor. In Rusi so tožili čez lakoto in pri-
pvedovali o slabem ravnanju od strani
vojih častnikov. Izpraševali so svoje vje-
tovariše, kake so razmere tam pri Av-
rijcih. Ko so izvedeli, da se dobi pri nas
ovolj jesti in da niso pri nas ljudje tepe-
i, so se pričeli Rusi v rusčini posvetova-
In vspeh posvetovanja je bil, da so od-
ali sedem pušk, in sicer ruske in zaple-
jene avstrijske, našemu vjetemu podde-
tniku in mu naročili, naj rajše odpelje

vseh sedem mož v Przemisl. — Tako po-
roča nemški pisatelj in vojni poročevalec
dunajskega lista »Neue Fr. Presse«, Ro-
da-Roda o ruskih vojaki. Pripomniti pa
moramo, da se iz teh izjemnih posamez-
nih slučajev ne more sklepati, da bi bila
cela ruska armada taka.

Darovi.

Za Rdeči križ.

Nabrali gđc. Elza in Marija Jereti-
čeva; Družina Posega K 10; Mar. Devet
K 2; Kranjc K 2; Kraševc K 2; Javoře-
kova 1 K; — A. K. (?) K 2; A. Krusič K
2; Mons. Jan. Kolavčič za oktober K 10
(pol-pol); N. N. K 5; Slov. dekl. Mar. Dru-
žba v Gorici K 14 (pol-pol).

Skupaj K 50.

Zobozdravniški in zobotehniški atelje

Dr. I. Eržen

GORICA

Jos. Verdi tekališče štev. 37

Umetne zobe, zlato zobovje, zlate krone
zlate mostove, zobe na kaučukove plošče
uravnavanje krivo stoječih zob. Plombe
vsake vrste.

Ordinira v svojem ateljeju

od 9. ure dep. do 5. ure pop.

Ljubljanska kreditna banka podružnica v Gorici.

Centrala Ljubljana, p. družnice: Celje, Celovec, Sasajevo, Split, Trst.

Delniška glavnica R 8.000.000

Rezervni zakladi „ 1.000.000

Vloge na knjižice po $4\frac{1}{2}\%$ v tekočem računu po dogovoru.

Kup in prodaja vrednostnih papirjev vseh vrst, deviz-valut.

Borzna naročila.

Promese za vsa žrebanja.

Novčenje kuponov in izžrebanih vrednostnih papirjev.

Eskont menic.

Stavbeni krediti.

Predujmi vrednostni ne papirje.

Srečkena obroke.

Sprejemanje vrednot v varstvo in oskrbovanje

Safes.

Nakazila v inozemstvo.

Kreditna piuma.

Za predstoječo zimsko sezijo

je tvrdka

Raštelj 16

VUGA & Co. GORICA

Raštelj 16

ogato založila svoje skladišče z zadnjimi novosti oblek, površnikov, zimskih sukenj, po-
vršnih jopičev, pelerin i. t. d.

MODNI SALON najmodernejših ženskih plaščev, oblek, jopie in bluz. Velikanska izber
raznovrstnih obleke za dečke in deklice.

LASTNA KROJAČNICA.

CENE NAJNIŽJE.

Za jesen in zimo

priporočava svojo velikansko zalogo novosti. Cene vsled kritičnih časov zelo ugodne.

Modne knjige priloživa k naročilom zastonj.

Pregrad & Cernetič.